

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра хорового диригування, вокалу та методики музичного
навчання

**Методичні рекомендації
до робочої програми
навчальної дисципліни
«Читання партитур»**

**галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальність 025 Музичне мистецтво
для закладів вищої освіти**

Суми – 2021

УДК 78.087.68:78.089.6(072.057.875)

М54

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка (протокол № 11 від 26.04.2021 р.)*

Укладач:

М. Б. Петренко – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Рецензенти:

О. В. Єременко – доктор пед. наук, професор, завідувач кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Л. А. Бірюкова – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Петренко М. Б.

М54 Методичні рекомендації до робочої програми навчальної дисципліни «Читання партитур» / М. Б. Петренко. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. – 60 с.

У методичних рекомендаціях до робочої програми навчальної дисципліни «Читання партитур» висвітлено проблему формування вмінь опрацювання хорових партитур будь-якого рівня складності магістрів спеціальності 025 Музичне мистецтво. У публікації відповідно до структури курсу конкретизовано зміст практичних занять і самостійної роботи з метою формування здатності студентів глибокого осмислення і освоєння художньо-образного змісту вокально-хорових творів, формування вмінь високомайстерного відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) різних видів хорових партитур, умінь поєднання хорової партитури з фортепіанним супроводом і партією соліста, вмінь спрощення фактури хорових зразків, здатності до їх транспонування та читання з аркуша.

УДК 78.087.68:78.089.6(072.057.875)

© Петренко М.Б., 2021

© СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2120

© ФОП Цьома С.П., 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
РОЗДІЛ 1 ЧИТАННЯ ПАРТИТУР ДЛЯ ОДНОРІДНИХ ХОРІВ	9
Тема 1.1. Різновиди аналізу хорової партитури (музикознавчий, вокально-хоровий, виконавський)	9
Тема 1.1.1. Музикознавчий аналіз хорової партитури.....	10
Тема 1.1.2. Вокально-хоровий і виконавський аналіз хорового зразка.....	12
Тема 1.2. Особливості створення вербального повідомлення (його зміст і характеристика)	14
Тема 1.3. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для однорідних хорів а саррелла різного рівня складності	17
Тема 1.3.1. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) одно- і дворядкових партитур для однорідних хорів а саррелла.....	17
Тема 1.3.2. Читання три-, чотирирядкових партитур а саррелла для однорідних хорів (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) різного фактурного викладу	19
Тема 1.4. Прийоми поєднання хорової партитури для однорідних хорів з партією соліста	22
Тема 1.5. Різновиди транспонування хорових партитур	24
РОЗДІЛ 2 ЧИТАННЯ ПАРТИТУР ДЛЯ МІШАНИХ ХОРІВ.....	27
Тема 2.1. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для мішаних хорів а саррелла у дворядковому та трирядковому викладі.....	27
Тема 2.2. Читання партитур (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі.....	30
Тема 2.3. Особливості читання хорових партитур у поєднанні з інструментальним супроводом	34
Тема 2.4. Читання з аркуша хорових партитур різного рівня складності	37
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	41
ДОДАТКИ.....	47

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Читання партитур» займає вагоме місце у номенклатурі вибіркових предметів освітньої програми підготовки магістрів музичного мистецтва.

Метою зазначеної дисципліни є теоретико-практична підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності як артистів хору та керівників хорових колективів; озброєння їх методичними засадами опанування хорової партитури будь-якого виду, здатністю до глибокого осмислення і освоєння художньо-образного змісту вокально-хорових творів, формування вмінь високомайстерного відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) різних видів хорових партитур, умінь поєднання хорової партитури з фортепіанним супроводом і партією соліста, вмінь спрощення фактури хорових зразків, здатності до їх транспонування та читання з аркуша.

Майбутні магістри музичного мистецтва, опановуючи курс, мають **знати:**

- специфічну термінологію;
- види хорових партитур;
- особливості побудови хорових партитур;
- алгоритм опанування хорової партитури будь-якого виду;
- особливості створення виконавської концепції хорових творів різних стилів і жанрів;
- різновиди засобів виконавської виразності;
- різновиди засобів ансамблево-виконавського узгодження;
- технічні прийоми матеріально-звукового втілення хорової партитури;
- правила спрощення та перетворення фактури хорових зразків;
- способи поєднання хорової партитури з партією соліста та інструментальним супроводом;

- правила різних способів транспонування та читання з аркуша хорових зразків.

У процесі опанування курсу студенти повинні **вміти**:

- розкривати художньо-образний зміст вокально-хорових творів;
- здійснювати різні види аналізу хорових зразків (музикознавчий, вокально-хоровий, виконавський);
- продукувати музично-слухові уявлення звучання хорової партитури;
- майстерно відтворювати на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) одно-, дво-, три-, чотирирядкові партитури для однорідних та мішаних хорів а capella / у поєднанні з інструментальним супроводом;
- створювати та продукувати особисту інтерпретаційну версію хорового твору;
- відтворювати специфіку хорового звучання на фортепіано;
- вербалізувати зміст художніх образів;
- поєднувати хорову партитуру з фортепіанним супроводом і партією соліста;
- спрощувати фактуру хорового твору;
- читати з аркуша та транспонувати хорові партитури;
- добирати акомпанемент до розспівок.

Основні завдання курсу «Читання партитур» визначені необхідністю сформувати у студентів наступні **компетентності**.

Інтегральну:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові:

- здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції;
- здатність інтерпретувати художні образи у виконавській діяльності;
- здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету;
- здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу;
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської діяльності.

Згідно вимог відповідної освітньо-професійної програми курс поділяється на два розділи, засвоєння змісту яких забезпечується практичними заняттями, консультаціями та самостійною роботою студентів. Курс налічує 150 годин, з них: 46 – аудиторні (практичні), 4 – консультації та 100 – самостійна робота.

СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Сам. робота	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ 1. Читання партитур для однорідних хорів											
Тема 1.1. Різновиди аналізу хорової партитури (музикознавчий, вокально-хоровий, виконавський)	12		4			8	10				10
Тема 1.2. Особливості створення вербального повідомлення (його зміст і характеристика)	8		2			6	8				8
Тема 1.3. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для однорідних хорів а cappella різного рівня складності	16		4			12	10				10
Тема 1.4. Прийоми поєднання хорової партитури для однорідних хорів з партією соліста	14		4			10	12		2		10

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам. робота		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам. робота
Тема 1.5. Різновиди транспонування хорових партитур	18		6			12	22		2			20
РОЗДІЛ 2. Читання партитур для мішаних хорів												
Тема 2.1. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для мішаних хорів а cappella у дворядковому та трирядковому викладі	18		6			12	22		2			20
Тема 2.2. Читання партитур (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) для мішаних хорів а cappella у чотирирядковому викладі	26		8			18	22		2			20
Тема 2.3. Особливості читання хорових партитур у поєднанні з інструментальним супроводом	14		4			10	22		2			20
Тема 2.4. Читання з аркуша хорових партитур різного рівня складності	20		8			12	20					20
Консультації					4		2				2	
Всього	150		46		4	100	150		10		2	138

РОЗДІЛ 1

ЧИТАННЯ ПАРТИТУР ДЛЯ ОДНОРІДНИХ ХОРІВ

Вивчення особливостей побудови та запису партитур для однорідних хорів а capella, системи партитурних позначень; опанування алгоритмом здійснення музично-теоретичного, вокально-хорового та виконавського аналізу хорового зразка; усвідомлення особливостей вербалізації художньо-образного змісту та виконавського плану хорових зразків; освоєння принципів відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) одно-, дво-, три-, чотирирядкових партитур для однорідних хорів а capella різного рівня складності; вивчення особливостей партитурного запису та правил поєднання хорової партитури для однорідних хорів з партією соліста; ознайомлення з різновидами транспонування хорових партитур.

Тема 1.1. Різновиди аналізу хорової партитури (музикознавчий, вокально-хоровий, виконавський)

Набуття здатності створення теоретичної концепції хорового твору у його узагальнюючому значенні як історико-художнього феномену та спроможності виявляти художньо-технічні особливості та складнощі звукового продукування хорового зразка; опанування вмінням здійснювати проекцію отриманих аналітичних даних на виконавську проблематику (визначення доцільних засобів музичної виражальності, прогнозування виконавських складнощів та відповідних виконавських відчуттів).

Тема 1.1.1. Музикознавчий аналіз хорової партитури

Рекомендовано на основі ознайомлення з літературними джерелами з питань аналізу музичних творів та керуючись алгоритмом виконання музично-теоретичного аналізу здійснити музикознавчий аналіз хорового твору, описати його в теоретичних аспектах (стильовому, жанровому, історичному, культурологічному тощо), охарактеризувати засоби фіксації музичного змісту (гармонія, фактура, ритм, ладотональний план тощо).

Алгоритм здійснення музично-теоретичного аналізу хорового зразка:

- відомості про композитора (автобіографічні, культурно-історичні, світобачення);
- загальна характеристика хорового твору (ідея, основні образи);
- характеристика літературного першоджерела;
- жанр, стиль (рівні стильової системи);
- музична форма та роль окремих музично-виразових засобів у її творенні;
- музично-тематичний матеріал (характеристика мелодії: тема (теми), її характер, інтонації тощо);
- темп, особливості метроритму;
- ладотональний план (основна тональність, наявність відхилень та модуляцій, ладові особливості);
- гармонічний план;
- характеристика фактури (взаємозв'язок фактури із змістом твору).

Самостійна робота студента

1. Прослухати за допомогою фонозапису, відеофільмів, мультимедійних програм досконалі, естетично довершені варіанти втілення хорового зразка (що вивчається)

визначними майстрами хорового мистецтва з метою уявлення цілісного образу музичного твору.

2. Здійснити емоційно-аналітичну діяльність, пов'язану з вивченням авторського тексту хорового твору у його багаторівневих контекстуальних зв'язках (стильових, жанрових, соціально-історичних, історико-культурних та ін.), пов'язану з розумінням закономірного зв'язку між образним наповненням даного різновиду музичного твору й особливостями його нотної фіксації.
3. На основі емоційно-аналітичної діяльності, прослуховування музичного матеріалу у запису та керуючись алгоритмом виконання музично-теоретичного аналізу здійснити музикознавчий аналіз хорової партитури (що вивчається) у вигляді письмової анотації.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Як ви можете визначити зміст поняття «хорова партитура»?
2. Які види партитурних позначень вам відомі?
3. Що таке авторський текст хорового твору?
4. Які особливості знакового відображення семантичного змісту хорового твору ви можете назвати?
5. З яких етапів складається здійснення музикознавчого аналізу хорової партитури?

Рекомендовані джерела інформації

1. Грицюк О. Ю. Читання хорових партитур : практикум. Київ, нац. ун-т. культури і мистецтв. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 40 с.
2. Демчишин М. С. Методика музичного аналізу вокально-хорових творів: навчальний посібник для студентів мистецьких вузів і вчителів освітньої галузі. К.: ІЗМН, 1996. 132 с.
3. Коломоєць О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.

4. Падалка Г. М. Художньо-педагогічна інтерпретація музики в структурі професійної підготовки музиканта-педагога // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. К.: НПУ, 2004. Вип. 5. С. 3 – 11.
5. Побережна Г. І. Загальна теорія музики: Підручник. К.: Вища шк., 2004. 303 с.
6. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
7. Смирнова Т. А. Вища диригентсько-хорова освіта в Україні: минуле сучасність: [монографія]. Харків: Константа, 2002. 256 с.

Тема 1.1.2. Вокально-хоровий і виконавський аналіз хорового зразка

Рекомендовано на основі ознайомлення з літературними джерелами з питань аналізу музичних творів та керуючись алгоритмом виконання вокально-хорового і виконавського аналізу здійснити відповідний аналіз хорового зразка, виявити художньо-технічні особливості та складнощі виконання хорового твору, змодельовати способи та прийоми виконання конкретного хорового твору (визначення доцільних засобів музичної виражальності, прогнозування відповідних психофізіологічних виконавських відчуттів).

Алгоритм здійснення вокально-хорового аналізу:

- тип та вид хору;
- діапазон та теситурні умови хорових партій;
- особливості хорового ансамблю;
- стрій, інтонаційні, вокально-хорові, ритмічні та дикційні складнощі.

Алгоритм здійснення виконавського аналізу:

- емоційно-змістовна характеристика хорового твору;
- авторський текст хорового твору (розпізнавання та диференціювання його координат, розкриття їх семантичної заданості);

- взаємозв'язок літературного та музичного текстів;
- композиційно-драматургічна програма хорового твору;
- способи та прийоми звукової матеріалізації хорового твору (визначення темпу; особливостей звуковедення, динаміки, штрихів, агогічних відхилень, хорового дихання, фразування; місця цезур в залежності від музичної фрази, дихання, літературного тексту; рельєфно-фонових переймань тощо);
- виконавські труднощі (проблеми дикції та орфоепії, звуковисотного інтонування, досягнення хорового строю, ансамблю; мануально-технічні диригентські складнощі тощо).

Самостійна робота студента

1. Прослухати у запису художньо вартісні варіанти виконавських утілень хорового зразка (що вивчається) з метою всебічного його аналізу.
2. Здійснити емоційно-аналітичну діяльність, пов'язану з виявленням художньо-технічних особливостей та складнощів звукового продукування хорового зразка.
3. Змодельовати способи та прийоми виконання хорового твору, що вивчається (визначення доцільних засобів музичної виражальності, прогнозування відповідних виконавських відчуттів).
4. На основі емоційно-аналітичної діяльності, прослуховування музичного матеріалу у запису здійснити вокально-хоровий і виконавський аналіз хорового зразка у вигляді письмової анотації (керуючись алгоритмом виконання відповідного аналізу).

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Як ви можете визначити зміст понять: «тип», «вид» хору?
2. Як ви можете визначити зміст поняття «вокально-хорова техніка»?

3. Які складники вокально-хорової техніки ви можете перелічити?
4. Які види хорового ансамблю вам відомі?
5. Які види взаємозв'язку літературного та музичного текстів вам відомі?
6. Які специфічні виконавські засоби втілення хорових творів вам відомі?

Рекомендовані джерела інформації

1. Вечер Д. В. Виконавський аналіз музичного твору: теоретичний і практико-методичний аспекти (на прикладі діяльності піаніста-інтерпретатора): дис. ... кандидата мистецтвознавства: 17.00.03. К., 2007. 195 с.
2. Демчишин М. С. Методика музичного аналізу вокально-хорових творів : навчальний посібник для студентів мистецьких вузів і вчителів освітньої галузі. К.: ІЗМН, 1996. 132 с.
3. Заболотний І. П. Основи хорознавства: Навчальний посібник. Суми: ВВП «Мрія-1», 2006. 180 с.
4. Коломоєць О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.
5. Петренко М. Б. Аналіз як метод інтерпретації ансамблевих творів /М. Б. Петренко // Українська культура в контексті сучасних наукових досліджень та практичних реалій: Зб. Матеріалів Міжнарод. наук.-практ. конф., Київ, 2006 р. – К. : ДАКККіМ, 2007. Ч. 2. С. 199 – 203.
6. Смирнова Т. А. Вища диригентсько-хорова освіта в Україні: минуле та сучасність: [монографія]. Харків: Константа, 2002. 256 с.

Тема 1.2. Особливості створення вербального повідомлення (його зміст і характеристика)

Набуття вміння створювати вербальне повідомлення про хоровий твір та особливості його виконання, здатності емоційно та артистично продукувати хористам відомості щодо художньо-образного змісту та виконавського плану хорових зразків.

Рекомендовано на основі вивчення досвіду науковців, музикантів-педагогів здійснити добір образно-яскравих, влучних і доступних для сприймання хористів словесних коментарів щодо виконуваного хорового зразка. Для створення вербально-аргументованої характеристики хорового твору керуватися такими правилами її побудови:

- вербальне повідомлення спрямовується, в першу чергу, на розкриття головної ідеї, задуму, загального характеру та настрою хорового твору, при цьому спирається на ретельний і різнобічний аналіз його авторського тексту та урахування контекстуальних зв'язків;
- вербальне повідомлення має бути лаконічним, влучним, стислим, без зайвих слів і невдалих пояснень, зрозумілим і не спрощеним; разом з цим, – образно-емоційним, яскравим, експресивним, невимушеним та виразним;
- вербальне повідомлення має бути цікавим і різноманітним за змістом. В одному випадку – це розгляд історико-культурного контексту життя автора та окремих біографічних відомостей, в другому – розповідь про сам твір, в третьому – про історію та атмосферу його написання, а іноді – можливий і доречний синтез цих компонентів;
- вербальне повідомлення має спрямовуватися, в першу чергу, на процесуально-драматургічну програму музичного твору, а потім – на розкриття семантичних значень провідних засобів виконавської виразності та почуттів і переживань, які вони викликають;
- вербальне повідомлення має наголошувати на те особливо-індивідуальне авторське, що робить даний музичний зразок своєрідним і неповторним;
- вербальне повідомлення не потрібно переобтяжувати цифрами, фактами, іменами та цитатами.

Самостійна робота студента

1. Створити вербальне повідомлення про хоровий твір та особливості його виконання на основі добору слів, словосполучень, синтаксичних конструкцій, що найбільш точно передають змістово-емоційне наповнення музичного образу. Викласти його у письмовій формі.
2. У вербальній формі виразно, емоційно, артистично, артикуляційно чітко донести створене повідомлення до слухацької аудиторії.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Як ви можете визначити зміст поняття «вербальне повідомлення»?
2. Які правила побудови вербального повідомлення вам відомі?
3. Які критерії якісного вступного слова до виконання хорового зразка ви можете перелічити?

Рекомендовані джерела інформації

1. Єременко О. В. Підготовка магістрів музичного мистецтва: теорія і методика навчання : [Монографія]. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. 434 с.
2. Максименко С. Д. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування). К. Главник, 2005. 112 с.
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. К.: Освіта України, 2010. 274 с.
4. Петренко М. Б. Концертмейстерські інтерпретаційні вміння майбутніх учителів музики: теорія та методика формування : монографія. Суми : ФОП Цьома С. П., 2016. 202 с.
5. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 272 с.

Тема 1.3. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для однорідних хорів а саррелла різного рівня складності

Набуття здатності високомайстерного відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур а саррелла для жіночого, чоловічого та дитячого хору у одно-, дво-, три-, чотирирядковому викладі гомофонно-гармонічного, поліфонічного, змішанного складів; набуття вмінь відтворення специфіки хорового звучання на фортепіано, добору технічних прийомів втілення хорових партитур на фортепіано та художньо-доцільних засобів виконавської виразності.

Тема 1.3.1. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) одно- і дворядкових партитур для однорідних хорів а саррелла

Рекомендовано проаналізувати загальний вид та особливості розміщення хорових голосів у партитурах без супроводу для однорідних складів у одно-, дворядковому викладі; на основі аналізу хорової партитури здійснити добір художньо-доцільних засобів виразності у відповідності до авторського задуму; відтворити специфіку хорового звучання конкретного хорового твору на фортепіано; проспівати сольфеджію (з вимовою літературного тексту) будь-яку хорову партію, одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Самостійна робота студента

- 1.Прочитати з аркуша дві-три партитури для жіночого та чоловічого складів а саррелла в однорядковому викладі.
- 2.Відтворити два-три твори для жіночого та чоловічого складів а саррелла у дворядковому викладі, враховуючи особливості розміщення хорових голосів у партитурах.

3. Проспівати сольфеджіо та з вимовою літературного тексту будь-яку хорову партію вивчених хорових творів, одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Для якісного виконання вищенаведених завдань керуватися такими положеннями:

- відтворення партитури гомофонно-гармонічного складу передбачає яскраве виділення мелодійної лінії та фонове звучання інших голосів твору (басову лінію необхідно виконувати також досить яскраво);
- виконання на фортепіано партитур вимагає втілення таких специфічних особливостей хорового звучання: вокальна, кантиленна, співацька природа хорового звуку; особливе хорове дихання (ланцюгове); тембральне багатство звучання різних видів співацьких голосів;
- згідно специфіки хорового звучання необхідними є такі технічні прийоми втілення хорових творів на фортепіано: характер туше legato (імітація «співу на інструменті»), імітація тембрового різнобарв'я хорового звучання, дотримання всіх видів цезур, зручна, доцільна аплікатура; виважена педаль, доцільний розподіл голосів між руками, фоноворельєфний розподіл тематичного матеріалу;
- виконання тенорової партії, виписаної в скрипковому ключі здійснюється на октаву нижче, виписаної в басовому ключі – відповідно до написання.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Які особливості розміщення хорових голосів у одно- і дворядкових партитурах для однорідних хорів а cappella ви можете назвати?
2. Які особливості виконавського відтворення на фортепіано партитур гомофонно-гармонічного складу вам відомі?

3. Які специфічні особливості хорового звучання ви можете перелічити?
4. Які технічні прийоми втілення хорових творів на фортепіано вам відомі?

Рекомендовані джерела інформації

1. Афонченко М. М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки. Рівне, 1991. 27 с.
2. Бойко В. Читання хорових партитур : прогр. та навч.-метод. матеріали. Х.: ХДАК, 2010. 25 с.
3. Коломоєць О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.
4. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
5. Петренко М. Б. Теоретико-методичні засади курсу «Читання хорових партитур» // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 39. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. С. 129 – 132.
6. Подоляночка, обробки українських народних пісень для дитячого та жіночого хору : навчально-репертуарний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2007. 172 с.
7. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
8. Співає Волинський народний хор. Пісенні скарби краю / [упоряд.: О. Стадник]. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. 480 с.
9. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Вип. 1. Суми: Видавництво Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, 2012. 250 с.

Тема 1.3.2. Читання три-, чотирирядкових партитур а саррелла для однорідних хорів (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) різного фактурного викладу

Рекомендовано проаналізувати особливості запису партитур для жіночого, чоловічого та дитячого хору у три-, чотирирядковому викладі; на основі аналізу хорової

партитури здійснити добір художньо-доцільних засобів виразності у відповідності до авторського задуму; відтворити специфіку хорового звучання конкретного хорового твору на фортепіано; проспівати будь-яку хорову партію (з вимовою літературного тексту), одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Самостійна робота студента

- 1.Прочитати з аркуша три партитури для жіночого складу а саррелла у трирядковому викладі гомофонно-гармонічного, поліфонічного та змішаного складу.
- 2.Відтворити три твори для чоловічого складу а саррелла у трирядковому викладі гомофонно-гармонічного, поліфонічного та змішаного складу, враховуючи особливості запису тенорової партії.
- 3.Прочитати з аркуша по три партитури для жіночого та чоловічого складів а саррелла у чотирирядковому викладі гомофонно-гармонічного, поліфонічного та змішаного складу, враховуючи особливості розміщення хорових голосів у партитурах.
- 4.Проспівати сольфеджію та з вимовою літературного тексту будь-яку хорову партію вивчених хорових творів, одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Для якісного виконання вищенаведених завдань керуватися такими положеннями:

- відтворення партитури гомофонно-гармонічного складу передбачає яскраве виділення мелодійної лінії та фонове звучання інших голосів твору (басову лінію необхідно виконувати також досить яскраво);
- відтворення партитури поліфонічного та змішаного складу вимагає визначення ролі і функціонального навантаження хорових партій в контексті драматургії твору;
- виконання на фортепіано партитур вимагає втілення таких специфічних особливостей хорового звучання: вокальна, кантиленна, співацька природа хорового

звуку; особливе хорове дихання (ланцюгове); тембральне багатство звучання різних видів співацьких голосів;

- згідно специфіки хорового звучання необхідними є такі технічні прийоми втілення хорових творів на фортепіано: характер туше legato (імітація «співу на інструменті»), імітація тембрового різнобарв'я хорового звучання, дотримання всіх видів цезур, зручна, доцільна аплікатура; виважена педаль, доцільний розподіл голосів між руками, фоново-рельєфний розподіл тематичного матеріалу;
- виконання тенорової партії, виписаної в скрипковому ключі здійснюється на октаву нижче, виписаної в басовому ключі – відповідно до написання.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Які особливості розміщення хорових голосів у три-, чотирирядкових партитурах для однорідних хорів а capella ви можете назвати?
2. Які особливості виконавського відтворення на фортепіано партитур різних складів вам відомі?
3. Які специфічні особливості хорового звучання ви можете перелічити?
4. Які особливості підбору аплікатури і розподілу голосів між руками ви можете назвати?

Рекомендовані джерела інформації

1. Афонченко М. М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки. Рівне, 1991. 27 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.
3. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
4. Петренко М. Б. Теоретико-методичні засади курсу «Читання хорових партитур» // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 39. К.: Вид.

- центр КНЛУ, 2009. 129 – 132.
5. Подоляночка, обробки українських народних пісень для дитячого та жіночого хору : навчально-репертуарний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2007. 172 с.
 6. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
 7. 7 Співає Волинський народний хор. Пісенні скарби краю / [упоряд.: О. Стадник]. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. 480 с.
 8. Співає Український народний хор імені Г. Верьовки / [упоряд.: А. Т. Авдієвський]. Київ: «Музична Україна», 2005. 275 с.
 9. Співають діти на уроках музики початкових класів : Навчально-методичний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. 172 с.
 10. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Вип. 1. Суми: Видавництво Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 250 с.

Тема 1.4. Прийоми поєднання хорової партитури для однорідних хорів з партією соліста

Вивчення правил поєднання хорової партитури для однорідних хорів з партією соліста, набуття вмінь утілення зазвичай не зручного в піаністичному плані вокально-хорового репертуару, набуття вмінь спрощення хорових творів, опанування вмінь втілення засобами фортепіано звучання багатошарової фактури хору.

Рекомендовано ретельно вивчити окремо хорову партитуру та партію соліста, обрати спосіб їх поєднання. Для вирішення завдання керуватися правилами спрощення фактури хорових творів:

- незмінними залишаються мелодійна, басова лінії, партія соліста та гармонійна основа партитури;
- не вилучається жоден з важливих голосів партитури; можливі зняття подвійних голосів, октавні перене-

сення голосів, застосування арпеджіо, частковий пропуск повторюваних звуків, вилучення витриманих звуків, перенесення голосів з правої руки в ліву і навпаки, трансформація широко розташованих акордів;

- необхідно здійснювати зручний та доцільний розподіл голосів між руками;*
- необхідно здійснювати зручний та раціональний засіб розподілу пальців на клавіатурі у кожному випадку.*

Самостійна робота студента

- 1.Обрати з хорового репертуару чотири партитури для однорідних хорів з партією соліста.
- 2.Ретельно вивчити окремо кожен хорову партитуру та партію соліста, обрати спосіб їх поєднання.
- 3.Проспівати сольфеджіо та з вимовою літературного тексту голоси хорової партитури і партію соліста.
- 4.Проспівати сольфеджіо та з вимовою літературного тексту будь-яку хорову партію вивчених хорових творів, одночасно відтворюючи синтезовану партитуру з партією соліста на фортепіано.

Теоретичні питання для самоконтролю

- 1.Які правила спрощення фактури хорових творів вам відомі?
- 2.Чи може змінюватись партія соліста у поєднанні з хоровою партитурою?
- 3.Які особливості виконавського відтворення синтезованої партитури в аспекті фоново-рельєфних переймань ви можете назвати?
- 4.Які особливості підбору аплікатури і розподілу голосів між руками для суміщення хорової партитури з партією соліста ви можете назвати?

Рекомендовані джерела інформації

- 1.Афонченко М. М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки. Рівне, 1991. 27 с.

2. Бойко В. Читання хорових партитур : прогн. та навч.-метод. матеріали. Х.: ХДАК, 2010. 25 с.
3. Коломієць А. Курс читання хорових партитур. Київ: Музична Україна, 1977. 169 с.
4. Коломоєць О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.
5. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
6. Петренко М. Б. Теоретико-методичні засади курсу «Читання хорових партитур» // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 39. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. 129 – 132.
7. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.

Тема 1.5. Різновиди транспонування хорових партитур

Засвоєння правил різних способів транспонування хорових партитур: інтервального способу, шляхом заміни ключів, тонального способу, комбінованого способу.

Рекомендовано здійснити інтервальний спосіб транспонування хорових партитур, здійснити транспонування хорових партитур шляхом заміни ключів, опанувати особливості тонального способу транспонування, опанувати комбінований спосіб транспонування хорових партитур.

Для якісного виконання зазначених завдань керуватися таким алгоритмом дій:

- здійснить музично-теоретичний аналіз твору (визначте основну тональність, можливі відхилення чи модуляції, стрибки мелодичних ліній; фактуру твору; особливості ритмічної організації; характер темпу, артикуляції);
- здійснить зіставлення оригінальної тональності і тональності транспорту, визначивши ключові знаки, інтервальні і гармонічні зміщення;

- програйте окремо голоси партитури в транспонованій тональності;
- просольфеджуйте партії спочатку в тональності оригіналу, потім - у транспорті;
- здійсніть розподіл голосів між лівою і правою рукою, підбравши зручну аплікатуру для виконання твору на інструменті;
- виконайте хорову партитуру у транспонованій тональності.

Самостійна робота студента

1. Відтворити чотири нескладні партитури для мішаних хорів у тональності оригіналу.
2. Проаналізувати теситурні умови партій сопрано і баса в обраних партитурах.
3. Проспівати голоси партитур, обраних для транспонування, спочатку в тональності оригіналу, а потім в іншій доцільній для транспорту тональності.
4. Здійснити інтервальний спосіб транспонування обраних хорових партитур у межах великої терції угору і вниз.
5. Здійснити транспонування обраних хорових партитур у межах великої терції угору і вниз шляхом заміни ключів.
6. Здійснити тональний спосіб транспонування обраних хорових партитур у межах малої терції вгору і вниз.
7. Здійснити комбінований спосіб транспонування обраних хорових партитур у межах малої терції вгору і вниз.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Як ви можете визначити сутність поняття «транспонування»?
2. Чи потрібно враховувати, на вашу думку, теситурні умови партій сопрано і баса для визначення тональності транспорту?
3. Які способи транспонування вам відомі?
4. Які механізми інтервального способу транспонування вам відомі?

5. Які механізми транспонування шляхом заміни ключів вам відомі?
6. Які механізми тонального способу транспонування вам відомі?
7. Що означає комбінований спосіб транспонування хорових партитур?

Рекомендовані джерела інформації

1. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь : МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
2. Обух А. В., Шегда А. В. Методичні рекомендації для вивчення та організації самостійної роботи студентів з навчального курсу «Читка хорових партитур». За першим (бакалаврським) рівнем. Івано-Франківськ, 2017. 29 с.
3. Побережна Г. І. Загальна теорія музики: Підручник. К.: Вища шк., 2004. 303 с.
4. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
5. Читання партитур для вокальних ансамблів : навч.-реперт. збірник для студентів ВНЗ / Каблова Т. Б., Румянцева С. В. К. : Київ, 2019. 90 с.

Інтернет джерела

1. Молчанова Т. Читання з листа і транспонування як важливі компоненти фахової лабораторії піаніста-концертмейстера // Молодь і ринок №1 (108), 2014. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/8134586/>
2. Транспонування музики. Корисно знати. Режим доступу: <https://uk.perish.info/1836-music-transpose.html>
3. Як транспонувати музику. Режим доступу: <https://biketet.ru/poradi-ta-sekrety/490-jak-transponuvati-muziku.html>

РОЗДІЛ 2

ЧИТАННЯ ПАРТИТУР ДЛЯ МІШАНИХ ХОРІВ

Вивчення особливостей побудови та запису партитур для мішаних хорів а caprella, системи партитурних позначень; освоєння принципів відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) дворядкових, трирядкових та чотирирядкових партитур для мішаних хорів а caprella різного рівня складності; вивчення особливостей партитурного запису та правил поєднання хорової партитури з інструментальним супроводом; набуття здатності читання з аркуша хорових партитур різного рівня складності.

Тема 2.1. Відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для мішаних хорів а caprella у дворядковому та трирядковому викладі

Набуття здатності високомайстерного відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для мішаних хорів а caprella у дворядковому та трирядковому викладі гомофонно-гармонічного, поліфонічного, змішанного складів; удосконалення вмінь відтворення специфіки хорового звучання на фортепіано; набуття здатності добору технічних прийомів втілення партитур для мішаних хорів а caprella у дворядковому та трирядковому викладі та художньо-доцільних засобів виразності.

Рекомендовано проаналізувати особливості запису партитур для мішаних хорів а caprella у дворядковому та трирядковому викладі, на основі аналізу хорової партитури здійснити добір художньо-доцільних засобів виразності у відповідності до авторського задуму; проспівати

сольфеджію хорів партії, проаналізувати особливості руху кожного голосу партитури, визначити їх функціональне навантаження; обрати доцільні технічні прийоми матеріально-звукового втілення партитури, що опановується; відтворити специфіку хорового звучання конкретного хорового твору на фортепіано; проспівати будь-яку хорову партію (з вимовою літературного тексту), одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Самостійна робота студента

1. Здійснити виконавський аналіз партитур для мішаних хорів а cappella у дворядковому викладі.
2. Ретельно вивчити окремо партії правої і лівої руки хорових партитур, раціонально розподіляючи голоси між руками.
3. Відтворити обома руками три партитури для мішаних хорів а cappella у дворядковому викладі.
4. Опанувати три партитури для мішаних хорів а cappella у трирядковому викладі, використовуючи операції, описані у поданих вище завданнях.
5. Проспівати сольфеджію та з вимовою літературного тексту будь-яку хорову партію вивчених партитур для мішаних хорів а cappella у дворядковому та трирядковому викладі, одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Для якісного виконання вищенаведених завдань керуйтеся такими положеннями:

- відтворення партитури гомофонно-гармонічного складу передбачає яскраве виділення мелодійної лінії та фонове звучання інших голосів твору (басову лінію необхідно виконувати також досить яскраво);
- відтворення партитури поліфонічного та змішаного складу вимагає визначення ролі і функціонального навантаження хорових партій в контексті драматургії твору;

- виконання на фортепіано партитур вимагає втілення таких специфічних особливостей хорового звучання: вокальна, кантиленна, співацька природа хорового звуку; особливе хорове дихання (ланцюгове); тембральне багатство звучання різних видів співацьких голосів;
- згідно специфіки хорового звучання необхідними є такі технічні прийоми втілення хорових творів на фортепіано: характер туше legato (імітація «співу на інструменті»), імітація тембрового різнобарв'я хорового звучання, дотримання всіх видів цезур, зручна, доцільна аплікатура; виважена педаль, доцільний розподіл голосів між руками, фоново-рельєфний розподіл тематичного матеріалу;
- виконання тенорової партії, виписаної в скрипковому ключі здійснюється на октаву нижче, виписаної в басовому ключі – відповідно до написання.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Які особливості розміщення голосів у партитурах для мішаних хорів а cappella у дворядковому та три рядковому викладі ви можете назвати?
2. Які особливості виконавського відтворення на фортепіано партитур зазначених складів вам відомі?
3. Які специфічні особливості хорового звучання ви можете перелічити?
4. Які особливості підбору аплікатури і розподілу голосів між руками в партитурах для мішаних хорів а cappella у дворядковому та трирядковому викладі ви можете назвати?

Рекомендовані джерела інформації

1. Афонченко М. М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки. Рівне, 1991. 27 с.

2. Коломоець О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.
3. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
4. Петренко М. Б. Теоретико-методичні засади курсу «Читання хорових партитур» // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 39. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. 129 – 132.
5. Подоляночка, обробки українських народних пісень для дитячого та жіночого хору : навчально-репертуарний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2007. 172 с.
6. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
7. 7 Співає Волинський народний хор. Пісенні скарби краю / [упоряд.: О. Стадник]. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. 480 с.
8. Співає Український народний хор імені Г. Верьовки / [упоряд.: А. Т. Авдієвський]. Київ: «Музична Україна», 2005. 275 с.
9. Співають діти на уроках музики початкових класів : Навчально-методичний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. 172 с.
10. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Вип. 1. Суми: Видавництво Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, 2012. 250 с.

Тема 2.2. Читання партитур (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі

Набуття здатності високомайстерного відтворення на фортепіано (одночасно зі співом будь-якої хорової партії) партитур для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі гомофонно-гармонічної, поліфонічної фактури; удосконалення вмінь відтворення специфіки хорового звучання на фортепіано, добору технічних прийомів

втілення партитур для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі на фортепіано та художньо-доцільних засобів виразності.

Рекомендовано проаналізувати особливості запису партитур для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі, на основі аналізу хорової партитури здійснити добір художньо-доцільних засобів виразності у відповідності до авторського задуму, проспівати сольфеджіо хорові партії «по горизонталі», проаналізувати особливості руху кожного голосу партитури, визначити їх функціональне навантаження; обрати доцільні технічні прийоми матеріально-звукового втілення партитури, що опановується; здійснити доцільний розподіл музичного матеріалу (голосів) між руками, ретельно вивчити партії кожної руки окремо, здійснити програвання партитури обома руками, відтворити специфіку хорового звучання конкретного хорового твору на фортепіано; проспівати будь-яку хорову партію (з вимовою літературного тексту), одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Самостійна робота студента

- 1.Здійснити виконавський аналіз партитур для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі.
- 2.Відтворити на фортепіано по дві партитури для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі гомофонно-гармонічного, поліфонічного та змішаного складу, враховуючи особливості запису тенорової партії.
- 3.Проспівати сольфеджіо та з вимовою літературного тексту будь-яку хорову партію вивчених партитур для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі, одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.
- 4.Ретельно вивчити окремо партії правої і лівої руки хорових партитур, раціонально розподіляючи голоси між руками.

5.Відтворити обома руками три партитури для мішаних хорів а саррелла у дворядковому викладі.

Для ефективного виконання вищенаведених завдань керуйтеся такими положеннями:

- спочатку ретельно вивчіть окремо партії правої і лівої руки хорових партитур, раціонально розподіляючи голоси між руками;
- після відтворіть партитури обома руками, слідкуючи за лінеарним розвитком хорових голосів;
- співайте сольфеджію та з вимовою літературного тексту окремо кожен хорову партію партитур для мішаних хорів а саррелла у чотирирядковому викладі;
- після ретельного вивчення окремих голосів партитури (в аспекті їх співу) інтонуйте будь-яку партію, одночасно відтворюючи партитуру на фортепіано.

Пам'ятайте, що:

- відтворення партитури гомофонно-гармонічного складу передбачає яскраве виділення мелодійної лінії та фонове звучання інших голосів твору (басову лінію необхідно виконувати також досить яскраво);
- відтворення партитури поліфонічного та змішаного складу вимагає визначення ролі і функціонального навантаження хорових партій в контексті драматургії твору;
- виконання на фортепіано партитур вимагає втілення таких специфічних особливостей хорового звучання: вокальна, кантиленна, співацька природа хорового звуку; особливе хорове дихання (ланцюгове); тембральне багатство звучання різних видів співацьких голосів;
- згідно специфіки хорового звучання необхідними є такі технічні прийоми втілення хорових творів на фортепіано: характер туше legato (імітація «співу на інструменті»), імітація тембрового різнобарв'я

хорового звучання, дотримання всіх видів цезур, зручна, доцільна аплікатура; виважена педаль, доцільний розподіл голосів між руками, фоново-рельєфний розподіл тематичного матеріалу;

- виконання тенорової партії, виписаної в скрипковому ключі здійснюється на октаву нижче, виписаної в басовому ключі – відповідно до написання.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Які особливості розміщення голосів у партитурах для мішаних хорів а capella у чотирирядковому викладі ви можете назвати?
2. Які особливості виконавського відтворення на фортепіано партитур для мішаних хорів а capella у чотирирядковому викладі гомофонно-гармонічного, поліфонічного та змішаного складу вам відомі?
3. Які специфічні особливості хорового звучання ви можете перелічити?
4. Які особливості підбору аплікатури і розподілу голосів між руками в партитурах для мішаних хорів а capella у чотирирядковому викладі ви можете назвати?

Рекомендовані джерела інформації

1. Афонченко М. М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки. Рівне, 1991. 27 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.
3. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
4. Петренко М. Б. Теоретико-методичні засади курсу «Читання хорових партитур» // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 39. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. 129 – 132.
5. Подоляночка, обробки українських народних пісень для дитячого та жіночого хору : навчально-репертуарний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-

- Подільський: ФОП Сисин О. В., 2007. 172 с.
6. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
 7. 7 Співає Волинський народний хор. Пісенні скарби краю / [упоряд.: О. Стадник]. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. 480 с.
 8. Співає Український народний хор імені Г. Верьовки / [упоряд.: А. Т. Авдієвський]. Київ: «Музична Україна», 2005. 275 с.
 9. Співають діти на уроках музики початкових класів : Навчально-методичний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. 172 с.
 10. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Вип. 1. Суми: Видавництво Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, 2012. 250 с.

Інтернет джерела

1. Диригування та читання оркестрових партитур (НІМД). Навчально-методичні матеріали до виконання завдань самостійної роботи (для студентів на базі 11 класів). Розробник: Є.Г. Мосякін. Режим доступу: <https://guc.org.ua/navchal-no-metodychni-materialy-2/dystsypliny-profesiynoi-ta-praktychno/dyryhuvannia-ta-chytannia-orkestrovykh-p/>
2. Обух А. В. Методичні рекомендації для вивчення та організації самостійної роботи студентів з навчального курсу «Читка хорових партитур». За першим (бакалаврським) рівнем. Івано-Франківськ, 2017 р. Режим доступу: <https://kmvd.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/15/2019/10/>

Тема 2.3. Особливості читання хорових партитур у поєднанні з інструментальним супроводом

Вивчення правил поєднання хорових партитур з інструментальним супроводом; набуття вмінь спрощення фактури хорових творів та інструментального супроводу, вмінь втілення засобами фортепіано звучання

багатошарової фактури хорового твору; опанування засобів ансамблево-виконавського узгодження (метроритмічна, агогічна, артикуляційна, динамічна узгодженість, інтонаційна єдність, динамічний баланс).

Рекомендовано ретельно вивчити окремо хорову партитуру та партію інструментального супроводу, визначити спосіб їх поєднання; виконати на фортепіано трансформований варіант вокально-інструментального твору, досягнути ансамблю між звучанням хорової партитури та партії інструментального супроводу.

Самостійна робота студента

- 1.Обрати з хорового репертуару чотири партитури з інструментальним супроводом.
- 2.Ретельно вивчити окремо кожну хорову партитуру та партію інструментального супроводу, обрати спосіб їх поєднання.
- 3.Відтворити у синтезованій формі хорову партитуру з інструментальним супроводом, керуючись правилами спрощення фактури хорових творів.
- 4.Проспівати сольфеджію та з вимовою літературного тексту голоси хорової партитури.
- 5.Проспівати сольфеджію та з вимовою літературного тексту будь-яку хорову партію вивчених хорових творів, одночасно відтворюючи трансформований варіант вокально-інструментального твору на фортепіано.
- 6.Досягнути ансамблю між звучанням хорової партитури та партії інструментального супроводу.

Для якісного виконання завдань керуйтеся правилами:

а) спрощення фактури хорових творів:

- незмінними залишаються мелодійна, басова лінії та гармонійна основа партитури;
- не вилучається жоден з важливих голосів партитури;

можливі зняття подвійних голосів, октавні перенесення голосів, застосування арпеджіо, частковий пропуск повторюваних звуків, вилучення витриманих звуків, перенесення голосів з правої руки в ліву і навпаки, трансформація широко розташованих акордів;

б) *спрощення фактури інструментального супроводу:*

- незмінними залишаються лінія басу та функціонально-гармонійна основа супроводу;
- спрощуються, перетворюються підголоски, подвоєння, прикраси, гармонійні фігурації, мелізми, широко розташовані акорди.

Ансамбль партій, що поєднуються, повинен характеризуватися синхронізацією звучання, узгодженістю штрихів, єдністю динаміки, узгодженістю агогіки, інтонаційною адекватністю, вивіреністю динамічного балансу, погодженістю рольових функцій, вивіреністю фоново-рельєфних відношень сольних інструментальних епізодів і синтезованого звучання партитури і супроводу.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Які правила спрощення фактури хорових творів вам відомі?
2. Як може змінюватись партія інструментального супроводу у поєднанні з хоровою партитурою?
3. Як може змінюватись хорова партитура у поєднанні з інструментальним супроводом?
4. Які особливості виконавського відтворення синтезованого вокально-інструментального твору в аспекті фоново-рельєфних відношень ви можете назвати?
5. Які особливості підбору аплікатури і розподілу матеріалу між руками для суміщення хорової партитури з партією інструментального супроводу ви можете назвати?

Рекомендовані джерела інформації

1. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
2. Петренко М. Б. Теоретико-методичні засади курсу «Читання хорових партитур» // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 39. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. 129 – 132.
3. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
4. Слободніченко Д. О. Методичні рекомендації з курсу «Читання хорових партитур». К., 2007. 41 с.

Інтернет джерела

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Читання вокальних партитур». Розробник: Зінська Т. В. Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6491/2>

Тема 2.4. Читання з аркуша хорових партитур різного рівня складності

Формування здатності вправно орієнтуватися у незнайомому нотному тексті, вільно виконувати незнайкомий хоровий твір без попередньої підготовки на фортепіано.

Рекомендовано прочитати з аркуша дворядкову партитуру для жіночого хору а саррелла, виконати чотирирядкову партитуру а саррелла для чоловічого хору без попередньої підготовки на фортепіано, прочитати з аркуша партитуру для мішаного хору а саррелла у дворядковому викладі, прочитати з аркуша партитуру для мішаного хору а саррелла у чотирирядковому викладі, прочитати з аркуша хорову партитуру з інструментальним супроводом.

Самостійна робота студента

- 1.Прочитати з аркуша дві дворядкові партитури для жіночого (чоловічого) хору а caprella.
- 2.Прочитати з аркуша дві трирядкові партитури для жіночого (чоловічого) хору а caprella.
- 3.Виконати дві чотирирядкові партитури а caprella для чоловічого (жіночого) хору без попередньої підготовки на фортепіано
- 4.Прочитати з аркуша дві партитуру для мішаного хору а caprella у дворядковому викладі.
- 5.Прочитати з аркуша дві партитури для мішаного хору а caprella у чотирирядковому викладі.

***Для виконання вищенаведених завдань користай-
теся такими методичними прийомами:***

Методичний прийом №1. Попередній огляд-аналіз музично-літературного тексту хорової партитури. Здійсніть аналіз хорової партитури (визначте вид партитури, особливості фактурного викладу, основну тональність, розмір, темп, характер ритмічної організації, штрихи, можливі відхилення чи модуляції, зміни розміру, характер взаємодії двох текстів – літературного й музичного; виділіть труднощі виконавського плану).

Методичний прийом №2. Читання з аркуша про себе. Здійсніть читання з аркуша про себе – уявно «програйте», «проспівайте» хоровий твір. Уявіть звучання початку твору, змоделюйте адекватні виконавські рухи, відчуйте характер твору, синтез музично-літературного тексту.

Методичний прийом №3. Виконавське відтворення. Якомога досконаліше відтворіть незнайому хоровому партитуру на фортепіано. Під час виконавського відтворення хорового зразка намагайтеся менше дивитися на клавіатуру, зосереджуватися на незнайомому нотному тексті. Важливо читати партитуру на декілька тактів наперед, передуючи її фактичному виконанню. Дуже

важливим є бачення партитури не тільки як втілення окремих голосів в мелодійному викладенні, а й як гармонійно-вертикального нашарування. Звертайте особливу увагу на метроритмічну сторону виконання та темпову стабільність. Старайтеся не зупинятися, схоплюйте основні текстові пласти партитури.

Виконуйте завдання за принципом «від легкого до складного», застосовуючи спочатку найпростіші хорові партитури, поступово додаючи зразки більш складного фактурного викладу.

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Які правила читання з аркуша хорових творів вам відомі?
2. На що треба звернути увагу під час попереднього огляду-аналізу авторського тексту хорової партитури?
3. Чи потрібно, на вашу думку, здійснювати уявне «програвання» хорової партитури?
4. Які вимоги до виконавського відтворення хорового твору без попередньої підготовки на фортепіано на вашу думку є головними?

Рекомендовані джерела інформації

1. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
2. Молчанова Т. Читання з листа і транспонування як важливі компоненти фахової лабораторії піаніста-концертмейстера // Молодь і ринок №1 (108), 2014. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/8134586/>
3. Назаренко М. П. Формування навичок читання з листа хорових партитур у майбутніх педагогів-музикантів в процесі підготовки до роботи з хоровим колективом (Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Вип. 131 С. 144–148.

- 4.Петренко М. Б. Теоретичні та методичні аспекти формування навичок читання хорових творів з листа в майбутніх учителів музики // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. Вип. 1(6). К.: НПУ, 2004.
- 5.Слободніченко Д. О. Методичні засади процесу формування навичок читання хорових партитур у студентів вищих мистецьких навчальних закладів // Вісник КНУКіМ: Зб. наук. праць – Вип.13 / Київський національний університет культури і мистецтв. К., 2005. – Серія «Педагогіка». С. 148-154.
- 6.Слободніченко Д. О. Методичні рекомендації з курсу «Читання хорових партитур». К., 2007. 41 с.

Інтернет джерела

- 1.Молчанова Т. Читання з листа і транспонування як важливі компоненти фахової лабораторії піаніста-концертмейстера // Молодь і ринок №1 (108), 2014. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/8134586/>
- 2.Назаренко М П. Формування навичок читання з листа хорових партитур у майбутніх педагогів-музикантів в процесі підготовки до роботи з хоровим колективом. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. Педагогічні науки.* 2014. Вип. 131. С. 144-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_131_40

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Афонченко М. М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки. Рівне, 1991. 27 с.
2. Бойко В. Читання хорових партитур : прогр. та навч.-метод. матеріали. Х.: ХДАК, 2010. 25 с.
3. Вечер Д. В. Виконавський аналіз музичного твору: теоретичний і практико-методичний аспекти (на прикладі діяльності піаніста-інтерпретатора): дис. ... кандидата мистецтвознавства: 17.00.03. К., 2007. 195 с.
4. Грицюк О. Ю. Читання хорових партитур : практикум. Київ, нац. ун-т. культури і мистецтв. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 40 с.
5. Демчишин М. С. Методика музичного аналізу вокально-хорових творів : навчальний посібник для студентів мистецьких вузів і вчителів освітньої галузі. К.: ІЗМН, 1996. 132 с.
6. Єременко О. В. Теоретико-методичні засади навчання магістрантів співу під власний акомпанемент // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. Вип. 2 (7). К., 2005. С. 35 – 39.
7. Заболотний І. П. Основи хорознавства: Навчальний посібник. Суми: ВВП «Мрія-1», 2006. 180 с.
8. . Карпенко Є. В. Диригентсько-хорова підготовка вчителя музики. Суми-ВВП «Мрія-1», 2001. 109 с.
9. Коломієць А. Курс читання хорових партитур. Київ: Музична Україна, 1977. 169 с.
10. Коломоєць О. М. Хорознавство: навчальний посібник. К.: «Либідь», 2001. 168 с.
11. Круль П. Ф. Комплексное сочетание игры с пением как условие эффективной профессиональной подготовки студентов музыкально-педагогических факультетов педвузов : автореф. дис. на соискание учен. степени

- канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики». Киев, 1991. 19 с.
12. Максименко С. Д. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування). К.: Главник, 2005. 112 с.
 13. Методичні рекомендації з опрацювання концертмейстером різновидів партитур / уклад. І. В. Савлук. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 44 с.
 14. Назаренко М. П. Формування навичок читання з листа хорових партитур у майбутніх педагогів-музикантів в процесі підготовки до роботи з хоровим колективом (Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Вип. 131 С. 144–148.
 15. Петренко М. Б. Теоретичні та методичні аспекти формування навичок читання хорових творів з листа в майбутніх учителів музики // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. Вип. 1(6). К.: НПУ, 2004.
 16. Петренко М. Б. Ансамблевий музичний твір як текст // Наука і сучасність: Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Том 60. К.: Вид-во НПУ, 2007. С. 101 – 108.
 17. Петренко М. Б. Аналіз як метод інтерпретації ансамблевих творів // Українська культура в контексті сучасних наукових досліджень та практичних реалій: Зб. Матеріалів Міжнарод. наук.-практ. конф., Київ, 2006 р. К: ДАКККиМ, 2007. Ч. 2. С. 199 – 203.
 18. Петренко М. Б. Теоретико-методичні засади курсу «Читання хорових партитур» // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 39. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. 129 – 132.

19. Сіненко О. О. Читання партитур: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 84 с.
20. Слободніченко Д. О. Особливості процесу читання з листа хорових партитур // Вісник Книжкової палати. 2005. №4. С. 49-51.
21. Слободніченко Д. О. Методичні засади процесу формування навичок читання хорових партитур у студентів вищих мистецьких навчальних закладів // Вісник КНУКіМ: Зб. наук. праць – Вип.13 / Київський національний університет культури і мистецтв. К., 2005. – Серія «Педагогіка». С. 148-154.
22. Слободніченко Д. О. Методичні рекомендації з курсу «Читання хорових партитур». К., 2007. 41 с.
23. Слободніченко Д.О. Читання з листа нотного тексту як характерна ознака процесу вдосконалення професійної майстерності музикантів-хоровиків // Вісник КНУКіМ: Зб. наук. праць – Вип.11 / Київський національний університет культури і мистецтв. К., 2004. Серія «Педагогіка». С. 120-127.
24. Смирнова Т. А. Вища диригентсько-хорова освіта в Україні: минуле та сучасність: [монографія]. Харків: Константа, 2002. 256 с.
25. Смирнова Т. А. Специфіка творчого самовираження студентів у процесі їх диригентсько-хорової освіти // Наукові записки: психолого-педагогічні науки. Ніжин: НДПУ імені М.Гоголя, 2004. № 2. С. 63-69.
26. Співає Волинський народний хор. Пісенні скарби краю / [упоряд.: О. Стадник]. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. 480 с.
27. Співає Український народний хор імені Г. Верьовки / [упоряд.: А. Т. Авдієвський]. Київ: «Музична Україна», 2005. 275 с.
28. Співають діти на уроках музики початкових класів : Навчально-методичний посібник / [упоряд.:

- І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. 172 с.
29. Читання партитур для вокальних ансамблів: навч.-реперт. збірник для студентів ВНЗ / уклад. Т.Б. Каблова, С.В. Румянцева. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ, 2019. 90 с.

Додаткові

1. Єременко О. В. Підготовка магістрів музичного мистецтва: теорія і методика навчання : [Монографія]. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. 434 с.
2. Карпенко Є. В. Місячна стежинка. Збірка пісенних творів для дітей. Суми : Сумське обласне відділення Національної музичної спілки, 2008. 24 с.
3. Падалка Г. М. Актуальні проблеми професійної підготовки вчителя музики // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. К.: НПУ, 2000. Вип.1. С. 9 – 21.
4. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К.: Освіта України, 2008. 274 с.
5. Падалка Г. М. Художньо-педагогічна інтерпретація музики в структурі професійної підготовки музиканта-педагога // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. К.: НПУ, 2004. Вип. 5. С. 3 – 11.
6. Пісенник. 1 клас: Найповніше зібрання програмних творів / [упоряд.: Н. І. Вислоцька]. Тернопіль-Харків: Видавництво «Ранок», 2010. 96 с. (Серія «Музика»).
7. Пісенник. 3 клас: Найповніше зібрання програмних творів / [упоряд.: Н. І. Вислоцька]. – Тернопіль-Харків: Видавництво «Ранок», 2010. 128 с. (Серія «Музика»).
8. Петренко М. Б. Концертмейстерські інтерпретаційні вміння майбутніх учителів музики: теорія та методика

- формування : монографія. Суми : ФОП Цьома С. П., 2016. 202 с.
9. Побережна Г. І. Загальна теорія музики: Підручник. К.: Вища шк., 2004. 303 с.
 10. Подоляночка, обробки українських народних пісень для дитячого та жіночого хору : навчально-репертуарний посібник / [упоряд.: І. О. Зеленецька]. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2007. 172 с.
 11. Приходько В. И. Музыкальная фактура и исполнитель. Х.: Фолио, 1997. 207 с.
 12. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Вип. 1. Суми: Видавництво Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 250 с.

Інтернет джерела

1. Диригування та читання оркестрових партитур (НІМД). Навчально-методичні матеріали до виконання завдань самостійної роботи (для студентів на базі 11 класів). Розробник: Є.Г. Мосякін. Режим доступу: <https://guc.org.ua/navchal-no-metodychni-materialy-2/dystsypliny-profesiynoi-ta-praktychno/dyryhuvannia-ta-chytannia-orkestrovykh-p/>
2. Обух Л. В. Методичні рекомендації для вивчення та організації самостійної роботи студентів з навчального курсу «Читка хорових партитур». За першим (бакалаврським) рівнем. Івано-Франківськ, 2017 р. Режим доступу: <https://kmvd.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/15/2019/10/>
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Читання вокальних партитур». Розробник: Зінська Т. В. Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6491/2>
4. Транспонування музики. Корисно знати. Режим доступу: <https://uk.perish.info/1836-music-transpose.html>

5. Молчанова Т. Читання з листа і транспонування як важливі компоненти фахової лабораторії піаніста-концертмейстера // Молодь і ринок №1 (108), 2014. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/8134586/>
6. Як транспонувати музику. Режим доступу: <https://biketet.ru/poradi-ta-sekrety/490-jak-transponuvati-muziku.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Критерії оцінювання навчальних досягнень студента з дисципліни «Читання партитур»

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Зміст курсу засвоєно повністю. Студент виявляє спроможність якісно здійснювати різновиди аналізу хорових і вокально-інструментальних творів, здатність високомайстерного відтворення специфіки хорового звучання на фортепіано, спроможність до досконалого високомайстерного матеріально-звукового втілення власної виконавської концепції хорового твору одночасно зі співом будь-якої хорової партії, вміння вільного виконання незнайомого хорового твору без попередньої підготовки та у транспорті, здатність вміло поєднувати акомпанемент із сольною партією або хоровою партитурою, спроможність художньо виправдано спрощувати фактуру хорових та вокально-інструментальних зразків. Демонструє повноту і дієвість мистецько-професійного тезаурусу. Виявляє активність на заняттях.
82 – 89	Зміст курсу засвоєно. Студент виявляє спроможність здійснювати різновиди аналізу хорових і вокально-інструментальних творів, але не достатньо повно здійснює виконавський аналіз. Виявляє здатність до впевненого відтворення специфіки хорового звучання на фортепіано, спроможність до майстерного матеріально-звукового втілення власної виконавської концепції хорового твору одночасно зі співом будь-якої хорової партії. Студент з невеликими похибками виконує незнайомий хоровий твір без попередньої підготовки та у транспорті, досить вдало поєднує акомпанемент із сольною партією або хоровою партитурою, не завжди художньо виправдано спрощує фактуру хорових та вокально-інструментальних зразків. Має

	достатній обсяг професійних знань. Є досить активним на заняттях.
74 – 81	Зміст курсу здебільшого засвоєно. Студент виявляє часткову спроможність здійснювати всі різновиди аналізу хорових і вокально-інструментальних творів та відтворювати специфіку хорового звучання на фортепіано, посередню здатність до матеріально-звукового втілення власної виконавської концепції хорового твору одночасно зі співом будь-якої хорової партії. Має утруднення у виконанні незнайомого хорового твору без попередньої підготовки та у транспорті. Демонструє не завжди вдале спрощення фактури партитур, має посередньою сформований фонд знань. Не завжди є активним на заняттях.
64 – 73	Зміст курсу засвоєно частково. Студент має труднощі у здійсненні всіх різновидів аналізу хорових і вокально-інструментальних творів, збіднено відтворює барви хорового звучання на фортепіано, має утруднення у продукуванні хорового твору одночасно зі співом будь-якої хорової партії, виявляє неспроможність до створення власної виконавської концепції хорового твору та фрагментарність спеціального фонду знань. Переважає копіювання дій викладача, виконання із значними похибками незнайомого хорового твору без попередньої підготовки та у транспорті. Студент має утруднення у визначенні способу поєднання супроводу із сольною партією або хоровою партитурою, частково володіє способами спрощення фактури партитур, здебільшого пасивний на заняттях.
60 – 63	Зміст курсу засвоєно фрагментарно. Спостерігається слабке володіння здатністю здійснювати різновиди аналізу хорових і вокально-інструментальних творів та відтворювати барви хорового звучання на фортепіано. Студент має значні труднощі у продукуванні хорового твору одночасно зі співом будь-якої хорової партії, майже не спроможний відтворити партитури з аркуша та у транспорті. Спостерігаються значні

	утруднення у визначенні студентом способу поєднання супроводу із сольною партією або хоровою партитурою. Майже не володіє способами спрощення фактури музичних зразків. Мистецько-професійний тезаурус обмежений. Пасивний і безініціативний на заняттях.
35 – 59	Зміст курсу не засвоєно. Студент виявляє неспроможність здійснювати різновиди аналізу хорових і вокально-інструментальних творів, відтворювати специфіку хорового звучання на фортепіано, продукувати хоровий твір одночасно зі співом будь-якої хорової партії, грати партитури з аркуша та у транспорті. Не володіє способами спрощення фактури хорових творів. Демонструє обмеженість і фрагментарність знань професійної термінології.
1 – 34	Студент не відвідував заняття, зовсім не опанував навчальний матеріал.

Додаток Б

Вимоги до заліків та контрольних уроків з предмету «Читання партитур»

Вимоги до контрольного уроку

1. Виконання на фортепіано три-, чотирирядкових партитур а capella для однорідних хорів різного фактурного викладу.
2. Виконання на фортепіано двох різнохарактерних дворядкових або чотирирядкових хорових партитур для мішаних хорів (по нотах).
3. Виконання на фортепіано хорової партитури з участю солістів (володіння прийомами поєднання хорової партитури з партією соліста, володіння гри партитури в ансамблі з концертмейстером).
4. Одночасна гра партитури і спів будь-якої хорової партії.
5. Читання з аркуша хорових партитур для однорідних та мішаних хорів.
6. Виконання нескладних партитур у транспорті.

Вимоги до заліку

1. Виконання на фортепіано двох різнохарактерних дворядкових або чотирирядкових хорових партитур для мішаних хорів (напам'ять).
2. Виконання на фортепіано хорової партитури у поєднанні з інструментальним супроводом (володіння прийомами поєднання хорової партитури з інструментальним супроводом):
 - а) хорової партитури даного твору без супроводу;
 - б) хорової партитури у поєднанні з інструментальним супроводом;
 - с) хорової партитури із супроводом концертмейстера.
3. Одночасна гра партитури і спів будь-якої хорової партії.
4. Читання з аркуша хорової партитури для мішаного хору.
5. Виконання нескладних партитур у транспорті.

**Репертуарне забезпечення курсу
«Читання партитур»**

Однорядкові партитури для однорідних (жіночого, дитячого) хорів а caprella

- Ой гиля, гиля, гусоньки на став. Українська народна пісня, обробка А. Авдієвського
- Фіялочки. Українська народна пісня, обробка Ф. Колесси
- Що й у неділеньку рано. Українська народна пісня, запис Г. Верьовки
- Ой сад-виноград. Українська народна пісня, запис Г. Верьовки
- Ой у полі криниченька. Українська народна пісня, запис Г. Верьовки
- Зеленеє жито, зелене. Українська народна пісня, запис А. Авдієвського
- Земля ріднесенька. Українська народна пісня, обробка Ф. Колесси
- Ой весна, весняночка. Українська народна пісня, обробка І. Сивохіної
- Зайчик. Українська народна пісня

Двоярядкові партитури для однорідних (жіночого, чоловічого, дитячого) хорів а caprella

- Сіно моє, сіно. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Радуйтеся, праведнії. Музика М. Березовського
- Концерт №3, I частина. Музика Д. Бортнянського
- Чертог твой. Музика Д. Бортнянського
- Благослови, душе моя, господи. Музика К. Стеценка
- Алілуя. Музика С. Людкевича

- Тропар преображенню господню. Знаменний розспів, обробка Арх. Іонафана
- Колядка. Слова народні, музика Є. Карпенка
- Колядка. Слова народні, музика Є. Карпенка, редакція В. Прищенка
- Щедрик (варіант для жіночого або дитячого хору). Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Ой сивая зозуленька. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Зацвіла у лузі лоза. Українська народна пісня, обробка Г. Верьовки
- Ой позаростали стежки-доріжки. Українська народна пісня, обробка О. Чишка
- Ой піду я полем. Українська народна пісня, обробка Є. Карпенка
- Купала на Йвана. Українська народна пісня, обробка Є. Карпенка
- Ой коточок, коточок. Українська народна пісня, обробка Є. Карпенка
- Журавка. Українська народна пісня, обробка Є. Карпенка
- Гу-ду-ду. Українська народна пісня, обробка Є. Карпенка
- У люстра озер задивилася осінь. Слова М. Петренка, музика Є. Карпенка
- Веснянка. Слова народні, музика В. Стеценка
- А у тому саду. Слова народні, музика В. Стеценка
- Гаю, гаю, зелен розмаю. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Барвінок цвів. Слова Т. Шевченка, музика Ж. Колодуб
- Ой а у полі терен. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Вийшли в поле косарі. Українська народна пісня, обробка А. Авдієвського
- Ой коню мій, коню. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича

- Ой не пугай, пугаченько. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Приїхали три козаки. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- За нашою слободою. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- За річкою, за Дунаєм. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Mala toja. Слова і музика А. Кемпкенса
- На вгороді коло броду. Слова Т. Шевченка, музика А. Штогаренка
- Передвесняне. Слова Ю. Тувіма, переклад М. Павлової, музика І. Пфєффер

Партитури для мішаних хорів а caprella у дворядковому викладі

- Веснянка. Обробка А. Авдієвського
- Сніг біліє. Слова М. Сома, музика А. Авдієвського
- Гра в зайчика. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Колядка. Слова народні, музика Т. Власенко
- Налетіли журавлі. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Щедрик. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Котилася зірка. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Чуєш, брате мій. Музика Л. Лепкого, вірші Б. Лепкого, обробка А. Авдієвського
- Думи мої, думи мої. Мелодія народна, вірші Т. Шевченка, обробка А. Авдієвського
- Козака несуть. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Пряля. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича

- Мала мати одну дочку. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Піють півні. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Ой нас, братці, п'ять. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Тече річка невеличка. Українська народна щедрівка, обробка О. Стадника
- Ой рано, рано кури запіли. Українська народна щедрівка, обробка О. Стадника
- Ой чий то кінь стоїть. Українська народна пісня, обробка О. Стадника
- Ой весна, весна. Українська народна веснянка, обробка О. Стадника
- Ой за садом місяць сходить. Українська народна щедрівка
- Тиха молитва. Музика М. Шуха
- Чом, чом, чом, земле моя. Українська народна пісня
- Як піду я та вулицею. Весільна, обробка Є. Карпенка
- The battle of Jericho. Традиційний спіричуел, обробка Р. Шоу, переклад Л. Чудової

Партитури для мішаних хорів а caprella у трирядковому викладі

- Херувимська пісня. Музика М. Лисенка
- Боже великий, єдиний. Слова О. Кониського, музика М. Лисенка, аранжування О. Кошиця
- Сон. Слова Т. Шевченка, музика М. Лисенка
- Ой там за горою. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Коза. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Журавель. Українська народна пісня, обробка О. Кошиця
- Вийди, Грицю, на вулицю. Українська народна пісня, обробка О. Кошиця

- Ой на горі пшениченька. Українська народна пісня, обробка О. Кошиця
- Ой Гандзю милостива. Українська народна пісня, обробка О. Кошиця
- Ой піду по коліна в лободу. Українська народна пісня, обробка О. Кошиця
- Ой зацвіли фіялочки. Українська народна пісня, обробка Ф. Колесси
- В кінці греблі шумлять верби. Українська народна пісня, обробка Б. Лятошинського
- Над дніпровою сагою. Слова Т. Шевченка, музика Б. Лятошинського
- Колискова. Слова М. Рильського, музика Б. Лятошинського
- По небу крадеться луна. Слова А. Пушкіна, музика Б. Лятошинського
- Ой стрічечка до стрічечки. Слова Т. Шевченка, музика Є. Юцевича
- Я не нездужаю. Слова т. Шевченка, музика А. Штогаренка
- Нова радість стала. Українська народна пісня, обробка К. Стеценка

Партитури для мішаних хорів а caprella у чотирирядковому викладі

- Боже великий, єдиний. Слова О. Кониського, музика М. Лисенка, аранжування В. Матюка
- Ой дозволь же, пан-хазяїн. Українська народна пісня, обробка Є. Карпенка
- Freedom Традиційний спіричуел, аранжування Адріано Секко
- Deer river. Традиційний спіричуел, аранжування Адріано Секко
- Садок вишневий коло хати. Слова Т. Шевченка, музика А. Вахнянина

- Різдвяний карнавал. Мелодія центральної Болівії. Слова народні, переклад І. Бекетова, обробка Р. Гутьєреса дель Барріо
- Караюсь, мучуся... але не каюсь! Слова Т. Шевченка, музика А. Штогаренка
- Зима. Слова І. Франка, музика І. Шамо
- Богородице, Дево, радуйся. Музика С. Рахманинова
- Озеро. Слова Б. Купаташвили, музика М. Парцхаладзе
- Февраль или май? Слова Т. Эристави, музика М. Парцхаладзе
- Wesele sieradzkіe, Музика К. Проснака
- Ой, дуб, дуба. Українська народна пісня, обробка М. Ракова
- Щедрівка. Музика О. Яковчука
- Їхав, їхав козак містом. Українська народна пісня, обробка О. Чмут

Партитури для хорів різного складу з участю солістів

- Ой чий то кінь стоїть. Українська народна пісня, обробка А. Авдієвського
- Павочка ходить. Українська народна пісня, обробка А. Авдієвського
- Колискова. Слова Л. Українки, музика А. Авдієвського
- Ой у лузі червона калина. Слова С. Чарнецького, обробка А. Авдієвського
- Ой там за лісочком. Українська народна пісня, обробка А. Авдієвського
- Бандура. Українська народна пісня, обробка Г. Давидовського
- Любовь святая. Хор из музики Г. Свиридова к трагедии А.К. Толстого «Царь Федор Иоаннович»
- Серпневі коломийки. Слова і музика А. Кос-Анатольського

- Гей, браття опришки. Слова М. Устияновича, музика А. Кос-Анатольського
- Чотири воли пасу я. Українська народна пісня, обробка А. Кос-Анатольського
- Ой ти, дівчино, з горіха зерня. Слова І. Франка, музика А. Кос-Анатольського
- Лелеча доля. Слова В. Цілого, музика І. Кириліної
- Полетів би-м на край світа. Українська народна пісня, обробка Є. Козака
- Ой зійшла зоря. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Ой ходить сон (колискова). Обробка В. Калініча.
- Господи, помилуй нас. Музика і слова Т. Петриненка

Хорові партитури з інструментальним супроводом

- Дударик. Українська народна пісня, обробка М. Леонтовича
- Цвіркун. Слова П. Беранже, музика Ж. Рамо
- Вербочки. Слова О. Беляевской, музика Ц. Кюи
- Ноктюрн. Слова Р. Рождественского, музика А. Бабаджаняна
- Мелодия. Слова П. Синявского, музика А. Хачатуряна
- Ой літає соколонько. Українська народна пісня, обробка Г. Верьовки
- Ой, дівчино, шумить гай. Українська народна пісня, обробка Є. Козака
- Зашуми, Дніпро! Слова В. Коломієць, музика О. Білаша
- Пшениченька. Слова Д. Павличка, музика О. Білаша
- Пісня про Дніпро. Слова Т. Масенка, музика П. Майбороди
- Три смерічки. Слова С. Жупанина, музика А. Кос-Анатольського
- Травневий дощ. Слова М. Алтухова, музика І. Лученка
- Ганзя. Українська народна пісня, обробка О. Юрлова

- Ой, посіяв дід овес. Українська народна пісня, обробка Т. Кравцова
- Їжачок. Слова і музика Л. Макухи
- Їжачок. Слова Є. Авдієнка (переклад В. Грінчака), музика К. Мяскова
- Ішов дід на став. Українська народна пісня, обробка К. Мяскова
- Женчикок-бренчикок. Українська народна пісня, обробка К. Мяскова
- Тихо над річкою. Українська народна пісня, обробка І. Захаржевського
- Весна. Слова Д. Павличка, музика Ж. Колодуб
- Пісня про віденський ліс. Австрійська народна пісня, обробка Ж. Колодуб
- Pie Jesu. Музика Andrew Lloyd Webber
- Hymn to freedom. Музика Oscar Peterson

Методичне видання

ПЕТРЕНКО Марина Борисівна

**Методичні рекомендації
до робочої програми
навчальної дисципліни
«Читання партитур»**

**галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальність 025 Музичне мистецтво
для закладів вищої освіти**

Комп'ютерний набір *М.Б. Петренко*
Комп'ютерна верстка *С.П. Цьома*

Підп. до друку 26.04.2021.

Формат 60x84/16. Гарнітура Bookman Old Style.

Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 3,49.

Ум. фарб.-відб. 3,49. Обл.-вид. арк. 2,00.

Тираж 50 пр. Вид. № 35.

Видавець і виготовлювач:

ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.

Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.